Capitolul I

Aspecte generale privind teoria conținutului infracțiunii

1. Infracțiunea și conținutul infracțiunii

1.1. Conceptul de conținut generic obiectiv al infracțiunii

În orice mod am defini **infracțiunea,** nu se poate omite că, în cele din urmă, fapta concretă trebuie raportată la o normă de incriminare, la un model legal pentru a i se putea atribui caracterul de infracţiune. S-a susţinut în doctrină[1] că, într-un anumit fel, norma de incriminare creează, din punct de vedere juridic, infracţiunea; ea îi conferă faptei concrete această calitate, numai prin referire la normă și în măsura în care trăsăturile faptei concrete coincid, se suprapun peste cele ale modelului legal[2], o faptă îmbracă haina juridică de infracţiune și poate fi supusă sancțiunii penale. S-a afirmat[3] că oricât ar fi de neconvenabilă o faptă, ea nu este infracţiune dacă norma nu o incriminează și sancționează; norma este un act de creaţie juridică.

Cu ajutorul **normei de incriminare**, legiuitorul realizează obiectivele sale de politică penală; norma penală cuprinde exigențele pe care societatea le formulează cu privire la modul de comportare a destinatarilor normei. Orice modificare în politica penală a statului are loc prin schimbări aduse normei de incriminare (dezincriminări, incriminarea unor fapte noi, modificarea conţinutului unor incriminări etc.)[4].

Sistematizând necesităţile în faţa cărora se află legiuitorul în momentul **elaborării modelului legal de incriminare**, s-a spus că[5], în primul rând, el trebuie să se decidă asupra a ceea ce trebuie să cuprindă în norma de incriminare (latura substanţială a incriminării) și, în al doilea rând, trebuie să se preocupe de modul cum va exprima cerinţele menţionate în

---

[1] G. Antoniu, *Reflecții asupra structurii normei de incriminare,* în Revista de drept penal nr. 3/1998, p. 9.

[2] V. Dongoroz, *Drept penal*, Reeditarea ediției din 1939, Ed. Societății Tempus & Asociația Română de Științe Penale, București, 2000, p. 211.

[3] G. Antoniu, *Reflecții*..., p. 9.

[4] *Idem.*

[5] G. Antoniu, *Reflecții*..., p. 11.

conţinutul normei (latura formală a incriminării) spre a satisface cât mai corespunzător exigenţele de accesibilitate şi funcţionalitate ale normei.

Sub primul aspect, legiuitorul va trebui să descrie fapta pe care înţelege să o incrimineze, adică să arate acţiunea sau inacţiunea caracteristică (tipică), şi care intră în compunerea faptei, împreună cu eventualele condiţii care întregesc conţinutul acesteia (condiţii de timp, loc, mod de comitere, mijloace folosite etc.); apoi, ar trebui să arate obiectul material (obiectul acţiunii ori al atacului) spre care este îndreptată acţiunea, apoi urmarea imediată acţiunii sau inacţiunii şi legătura de cauzalitate dintre acţiune sau inacţiune şi rezultat. De asemenea, în norma de incriminare ar trebui să fie descrise elementele care caracterizează poziţia psihică a făptuitorului faţă de faptă şi urmările acesteia.

Sub cel de-al doilea aspect, s-a arătat de către acelaşi autor[1] că legiuitorul va trebui să identifice acele modalităţi prin care să exprime cât mai clar şi mai precis realităţile de mai sus în conţinutul incriminării. Elementele definitorii ale faptei tipice au fost analizate în doctrina românească şi cea europeană de drept penal ca fiind elementele obiective sau materiale din conţinutul incriminării, conţinut pe care unii autori îl numesc conţinut generic obiectiv[2] sau conţinut constitutiv obiectiv generic al incriminării[3].

Conţinutul generic al incriminării este format din totalitatea condiţiilor generice ale infracţiunii. Conţinutul generic poate fi subdivizat în **conţinut generic obiectiv,** care priveşte latura materială a infracţiunii, şi **conţinut generic subiectiv,** care priveşte latura psihică a infracţiunii. La rândul lui, conţinutul generic obiectiv (numit şi latura obiectivă a infracţiunii) se compune din: un element obiectiv, o urmare şi o legătură de cauzalitate fizică[4].

Conţinutul infracţiunii este definit în doctrină ca fiind totalitatea condiţiilor sau elementelor prevăzute de lege pentru ca fapta să constituie infracţiune[5], în vreme ce prin **structura conţinutului infracţiunii** se

---

[1] *Idem.*

[2] V. Dongoroz, *Drept penal...*, p. 176.

[3] C. Bulai, *Manual de drept penal*, Ed. All Bucureşti, 1997, p. 173-174.

[4] V. Dongoroz, *Drept penal...*, p. 176.

[5] A. Boroi, G. Nistoreanu, *Drept penal. Partea Generală*, ed. a IV-a, Ed. All Beck, Bucureşti, 2004, p. 98; C. Mitrache, *Drept penal român. Partea generală*, Casa de Editură şi Presă Şansa S.R.L., Bucureşti, 1994, p. 77.

înţelege modul în care se organizează şi configurează ca părţi ale aceluiaşi ansamblu diferitele elemente componente ale conţinutului infracţiunii[1].

În doctrina penală se face deosebire între **conţinutul juridic** şi **conţinutul constitutiv** al infracţiunii, primul identificându-se cu cel de-al doilea numai atunci când în norma de incriminare nu sunt trecute decât condiţii cu privire la actul de conduită interzis; conţinutul juridic al infracţiunii poate cuprinde pe lângă conţinutul constitutiv şi condiţii privitoare la celelalte elemente. Prin abstragerea condiţiilor obiective şi subiective din conţinuturile legale ale infracţiunilor, în doctrina penală s-a conturat **conţinutul generic al infracţiunii,** noţiune care cuprinde ansamblul condiţiilor subiective şi obiective, comune conţinuturilor infracţiunilor[2].

Structura conţinutului infracţiunii a fost criteriul după care în doctrină acesta se clasifică în **conţinut juridic**, care cuprinde toate condiţiile cerute de legea penală pentru existenţa unei infracţiuni, şi **conţinut constitutiv**, care se referă numai la condiţiile care determină conduita ilicită[3]. Incluzând totalitatea condiţiilor de incriminare ale conduitei interzise, deci ale faptei penale, conţinutul constitutiv poate coincide cu conţinutul juridic al unei infracţiuni sau poate avea o sferă mai restrânsă. Deşi elementele conţinutului juridic exced conţinutului constitutiv şi prezenţa lor nu este necesară pentru existenţa oricărei infracţiuni, în cazul în care legea penală le prevede pentru anumite fapte penale, existenţa acestora nu se poate contura decât în prezenţa lor, simplul conţinut constitutiv al infracţiunii nefiind suficient[4]. În doctrină se apreciază că, deşi noţiunea de conţinut constitutiv al infracţiunii reuneşte numai cerinţele esenţiale de existenţă ale celor două laturi fundamentale ale faptei penale, cea materială şi cea subiectivă, pe când celelalte cerinţe de incriminare referitoare la subiecţii şi obiectul infracţiunii se raportează la noţiunea mai largă de conţinut juridic al infracţiunii, în mod strict formal toate cerinţele prevăzute de lege pentru existenţa unei infracţiuni, fie că se referă la conţinutul constitutiv propriu-zis, fie la conţinutul juridic al faptei penale, au până la urmă valoarea unor **elemente constitutive**, întrucât absenţa oricăreia din

---

[1] A. Boroi, G. Nistoreanu, *op. cit.,* p. 99; D. Bărcănescu, *Conţinutul infracţiunii şi principiul legalităţii*, Ed. All Beck, Bucureşti, 2005, p. 75.

[2] C. Mitrache, *op. cit.,* p. 77-78.

[3] A. Boroi, G. Nistoreanu, *op. cit.,* p. 100, C. Mitrache, *op. cit.,* p. 77.

[4] A. Boroi, G. Nistoreanu, *op. cit.,* p. 101.

condiţiile prevăzute de un text incriminator poate atrage inexistenţa infracţiunii[1].

Prin **elementele constitutive ale infracţiunii** înţelegem elementele necesare pentru constituirea sa sau, altfel spus, elementele sau condiţiile de existenţă ale infracţiunii.

Elementele constitutive ale infracţiunii sunt denumite în doctrină[2] elemente constitutive **legale**, fiind determinate în lege, şi apoi clasificate în elemente constitutive **abstracte** şi elemente constitutive **concrete**. Elementele constitutive sunt **generale** şi **speciale**, cele generale fiind elemente comune, indispensabile tuturor infracţiunilor, întrucât se cuprind în actul constitutiv al fiecărei infracţiuni, iar cele speciale sunt elemente proprii, particulare, specifice fiecărei infracţiuni. În baza elementelor constitutive generale ştim că avem de-a face cu o infracţiune. În baza celor speciale ştim că avem de-a face cu o anume infracţiune. Se aminteşte în acelaşi context, caracterizarea lui Garraud, care afirma sugestiv că elementele constitutive generale dau infracţiunii numele de familie, iar cele speciale numele proprii[3].

Conduita infracţională, fiind expresia a două laturi inseparabile, una obiectivă, fizică şi una interioară, subiectivă, ea nu poate fi concepută şi nici nu poate exista în afara acestei structuri. Prin urmare, elementele sau cerinţele la care se referă condiţiile de existenţă ale infracţiunii la nivelul laturilor sale fundamentale alcătuiesc **conţinutul constitutiv al infracţiunii,** conţinut necesar şi obligatoriu pentru orice infracţiune[4]. Componentă esenţială a conţinutului constitutiv, nelipsit din conţinutul juridic al oricărei infracţiuni, acţiunea făptuitorului interzisă prin norma penală este cercetată în doctrina penală sub două aspecte: obiectiv şi subiectiv. Aspectul obiectiv sau **latura obiectivă** şi aspectul subiectiv sau **latura subiectivă** sunt aspecte ale aceleiaşi manifestări (acţiune sau inacţiune) voluntar conştiente a făptuitorului în sfera relaţiilor sociale[5].

Fundamentat pe acest raţionament, **conţinutul constitutiv generic** este considerat acea construcţie logică ce însumează trăsăturile caracte-

---

[1] A. Boroi, G. Nistoreanu, *op. cit.,* p. 101-102.

[2] T. Pop, *Drept penal*, vol. II, Ed. Institutul de Arte Grafice Ardealul, Cluj, 1923, p. 263.

[3] *Idem.*

[4] A. Boroi, G. Nistoreanu, *op. cit.,* p. 101.

[5] C. Mitrache, *op. cit.,* p. 84.

ristice tuturor infracţiunilor[1], în vreme ce **conţinutul constitutiv specific** conţine condiţiile necesare existenţei fiecărei infracţiuni, aşa cum este ea definită în norma de incriminare[2].

Privit din perspectivă istorică, conceptul de **conţinut generic obiectiv** s-a format prin generalizarea conţinuturilor de incriminare, dar numai a faptelor comisive şi intenţionate, deoarece aceste conţinuturi s-au dezvoltat cu precădere o lungă perioadă de vreme. În timp, au apărut incriminări de fapte omisive intenţionate (de exemplu, neplata cu rea-credinţă a pensiei de întreţinere, nerespectarea intenţionată a obligaţiilor faţă de anumite persoane etc.). A crescut, de asemenea, numărul incriminărilor de fapte omisive săvârşite din culpă (de exemplu, atitudinea de nepăsare faţă de anumite obligaţii de pază şi securitate ori de supraveghere a unor procese tehnologice etc.).

Aceste tipuri de comportamente ilicite au ridicat, în practica judiciară, o problematică proprie, impunând doctrinei o cercetare atentă şi aprofundată a specificului acestor incriminări. Valorificarea elementelor specifice, pe plan dogmatic, s-a manifestat prin tendinţa de autonomizare a cercetării acestor tipuri de incriminări[3].

În raport cu doctrina clasică, care se baza pe o tratare unitară a conţinutului de incriminare în cadrul unui singur conţinut generic de incriminare, s-a întrevăzut un alt model de tratare a conţinutului abstract al incriminării prin elaborarea a **trei conţinuturi generice de incriminare**: unul valabil pentru incriminările de fapte comisive intenţionate, altul pentru incriminările de fapte omisive intenţionate şi altul pentru incriminările de fapte omisive din culpă[4].

1.2. Teorii cu privire la structura conţinutului de infracţiune

Conţinutul incriminării este **concretizat** în partea specială a Codului penal unde se găsesc definiţiile fiecărei fapte incriminate. În partea generală a Codului penal conţinutul incriminării n-ar putea fi abordat decât dintr-o perspectivă foarte generală şi, inevitabil, abstractă. Se admite că[5], în

---

[1] C. Bulai, *op. cit.,* p. 172; V. Paşca, *Drept penal. Parte generală*, Ed. World Teach, 2006, vol. I, p. 231.

[2] V. Paşca, *Drept penal...*, p. 231-232.

[3] G. Antoniu, *Reflecţii...*, p. 14.

[4] G. Fiandaca, E. Musco, citaţi de G. Antoniu, în *Reflecţii...*, p. 14.

[5] G. Antoniu, *Reflecţii...*, p. 13.

vederea elaborării de principii şi orientări generale, conţinutul incriminării n-ar putea fi abordat decât pe baza unui proces de abstractizare, generalizare, conceptualizare a elementelor comune variatelor categorii de infracţiuni. Un asemenea proces este considerat absolut necesar pentru a se ajunge la concepte superioare care să deschidă calea unor clasificări şi sistematizări a cunoştinţelor. Conceptele de maximă generalitate răspund unor cerinţe logico-cognitive şi oferă anumite certitudini, principii sigure, de referinţă, în raport cu care se pot identifica soluţiile concrete, raţionale.

Un asemenea concept de maximă generalitate în teoria infracţiunii a fost identificat ca fiind acela de **conţinut generic de incriminare**[1], care ar cuprinde ansamblul elementelor comune incriminărilor din partea specială a legislaţiei penale.

În cadrul acestui concept, s-a spus[2] că ar trebui situată atât analiza elementelor obiective ale conţinutului incriminării (conţinutul generic obiectiv al incriminării), cât şi analiza elementelor subiective ale conţinutului incriminării (conţinutul generic subiectiv al incriminării).

Se obişnuieşte a se face distincţie între elementele constitutive **subiective** şi **obiective** ale infracţiunii; acestea presupun două laturi ale infracţiunii: una subiectivă şi una obiectivă, care numai împreună pot constitui o infracţiune. Prin **elementele subiective** se înţeleg[3] acelea nevăzute care se petrec în forul intern al infractorului, iar prin cele **obiective** le avem în vedere pe cele externe, care au existenţă materială. Interesul prezentei distincţii este deosebit, deoarece în literatura de specialitate se discută aprins despre importanţa mai mare a primelor sau a celor din urmă. Cu privire la acest aspect, s-au formulat **trei teorii**: teoria obiectivă, teoria subiectivă (pozitivă) şi teoria intermediară.

Teoria obiectivă are în vedere numai latura externă a infracţiunii, adică numai elementele obiective ale acesteia, nesocotind întru totul latura internă, elementele subiective ale infracţiunii. După această teorie, cea mai veche de altfel în doctrină, fapta intenţionată s-ar pedepsi la fel cu aceea comisă din culpă şi întrucât nu se iau în considerare voinţa, mobilul, motivele determinante la comiterea infracţiunii, pot fi considerate drept infracţiuni şi tratate ca atare chiar şi faptele rele ale animalelor şi leziunile

[1] G. Antoniu, *Reflecţii*..., p. 14.

[2] V. Dongoroz, C. Bulai, citaţi de G. Antoniu, în *Reflecţii*..., p. 14.

[3] T. Pop, *Drept penal*..., p. 264.

cauzate de lucruri; se ajunge astfel la a fi inculpate animalele şi lucrurile. Esenţa infracţiunii este, conform teoriei obiective, fapta materială. Actul de voinţă, motivul nu prezintă interes şi nu se cercetează[1].

Şcoala clasică de drept penal a adus corective acestei teorii, în sensul că se are în vedere şi latura internă a infracţiunii, dar se acordă preferinţă laturii externe, adică elementelor obiective, externe ale infracţiunii.

Teoria sau concepţia **subiectivă** dă preferinţă elementelor subiective ale infracţiunii; conform acestei teorii, prezintă importanţă perversitatea infractorului şi nu fapta materială. Este teoria şcolii pozitiviste[2].

Teoria sau concepţia **intermediară** consideră că elementele subiective şi obiective ale infracţiunii au importanţă şi valoare egală. Punctul de plecare al acestei teorii îl constituie premisa conform căreia trebuie studiată atât infracţiunea, cât şi infractorul (adică fapta şi făptuitorul) şi că elementele obiective şi subiective alcătuiesc împreună infracţiunea. Teza valorii sau importanţei egale se aplică elementelor generale şi speciale ale infracţiunii şi are cei mai mulţi aderenţi. Subscriem şi noi la această teorie pentru motivele enunţate anterior.

Doctrina mai veche distinge între **elementul material, elementul imaterial, elementul legal şi elementul injust**, ca **elemente constitutive generale ale infracţiunii**. Elementul imaterial se mai numeşte element moral, intenţional, dolos şi/sau culpos. Elementul material formează materialitatea infracţiunii. După Garraud[3], elementul material constă în aceea că un anume individ a participat la comiterea unei anume fapte; elementul moral, în aceea că el a participat la comiterea faptei cu discernământ şi libertate de voinţă; elementul legal, în aceea că fapta respectivă este prevăzută şi pedepsită de legea penală; în fine, elementul injust constă în aceea că fapta comisă nu se justifică prin exerciţiul unui drept.

În opinia doctrinară dominantă se face distincţia între elementul material şi cel moral al infracţiunii. În esenţă, **elementul material** nu este altceva decât totalitatea elementelor obiective ale infracţiunii, iar **elementul moral** totalitatea elementelor subiective ale acesteia.

În ceea ce priveşte elementul legal şi îndeosebi elementul injust al infracţiunii, părerile sunt împărţite. Unii autori nu acceptă existenţa

---

[1] *Idem.*

[2] *Ibidem.*

[3] Citat de T. Pop, în *Drept penal...*, p. 265.

niciunuia dintre aceste ultime elemente, alţii numai pe cel legal, iar alţii le acceptă pe ambele. În acest context s-a argumentat[1] că elementul legal dă faptei caracterul de infracţiune; el implică atât fapta, cât şi sancţiunea penală fără de care nu există infracţiune; în absenţa elementului legal, celelalte două, material şi moral, nu pot constitui o infracţiune.

Se susţine că şi elementul injust este esenţial fiindcă fapta care este în sine infracţiune nu are acest caracter sau dacă îl are nu se pedepseşte în cazul în care este admisă sau ordonată de lege. Faptele justificative suprimă nu punibilitatea faptei, ci caracterul injust al acesteia, excluzând-o astfel din rândul infracţiunilor; altfel spus, fapta căreia îi lipseşte elementul injust nu este infracţiune.

Autorul citat[2] acceptă argumentele privitoare la elementul legal şi elementul injust, dar consideră că nemenţionarea lor expresă în categoria elementelor infracţiunii nu ar constitui o greşeală, întrucât elementul legal se subînţelege întotdeauna, fiind vorba despre o infracţiune care este determinată în lege şi fiindcă acesta vizează mai mult sancţiunea penală, care nu aparţine actului constitutiv al infracţiunii, ci este distinctă de acesta; în ceea ce priveşte elementul injust, autorul contraargumentează, arătând că acesta este un element negativ, ori analiza infracţiunii presupune a constata elementele pozitive ale acesteia, adică în ce caz o faptă este infracţiune şi nu contrariul, în ce condiţii o faptă nu este infracţiune[3].

S-a spus că în teoria generală a infracţiunii este necesar să se analizeze problema obiectului şi a laturii obiective, a subiectului şi a laturii subiective. În mod corespunzător, în teoria generală a conţinutului infracţiunii este necesar să se deosebească elementele ce caracterizează obiectul, latura obiectivă, subiectul şi latura subiectivă a infracţiunii[4]. De altfel, nu se poate pune semnul egalităţii între **elementele constitutive ale conţinutului infracţiunii** şi **trăsăturile caracteristice ale infracţiunii**. În prima categorie se includ latura obiectivă, latura subiectivă, obiectul şi subiectul infracţiunii[5] sau, potrivit unei alte opinii[6], obiectul şi subiectul infracţiunii

[1] *Idem.*

[2] *Idem.*

[3] *Ibidem.*

[4] A. N. Trainin, *Teoria generală a conţinutului infracţiunii*, Ed. Ştiinţifică, Bucureşti, 1959, p. 58.

[5] M. Basarab, *Drept penal,* vol. I, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 1997, p. 140.

[6] C. Bulai, *op. cit.,* p. 173.

sunt doar condiţii preexistente infracţiunii şi extrinseci faptei care constituie infracţiune, iar din conţinut fac parte doar latura obiectivă şi latura subiectivă. Există în doctrina mai veche şi opinia conform căreia obiectul şi subiectul constituie **termenii infracţiunii,** iar din **structura** acesteia fac parte **conţinutul generic obiectiv** şi **conţinutul generic subiectiv**[1]. Trăsăturilor clasice ale infracţiunii care se referă la prevederea faptei de către legea penală, la săvârşirea acesteia cu vinovăţie şi, în reglementarea anterioară, la un anumit grad de pericol social, li s-au adăugat în doctrina penală recentă tipicitatea şi antijuridicitatea faptei[2].

S-a observat că deosebirea dintre **noţiunea de infracţiune** şi cea de **conţinut al infracţiunii** apare cu claritate uneori chiar în textul legal, iar alteori la determinarea răspunderii co-infractorilor în caz de participaţie. Într-adevăr, participaţia presupune în toate cazurile răspunderea pentru una şi aceeaşi infracţiune, nu însă şi încadrarea în acelaşi conţinut de infracţiune[3]. Astfel, autorul unei tâlhării poate răspunde pentru infracţiunea în formă calificată, iar complicele lui doar pentru forma de bază a infracţiunii, în cazul în care acesta din urmă nu a cunoscut sau nu a prevăzut împrejurarea care atribuie faptei un conţinut calificat. În acest caz, cei doi participanţi răspund pentru aceeaşi infracţiune, dar conţinutul infracţiunii este unul agravat în privinţa autorului, şi unul de bază în ceea ce-l priveşte pe complice.

În cazul celor mai multe infracţiuni, **conţinutul obiectiv** cuprinde una sau mai multe condiţii intrinseci şi chiar extrinseci legate de elementul material, menite să-i imprime o notă caracteristică. Asemenea condiţii apar atât în conţinutul de bază, cât şi în conţinuturile agravate sau calificate, situaţie în care, de cele mai multe ori, ele devin cauze de agravare sau calificare[4].

Unii autori[5] identifică în conţinutul obiectiv al infracţiunii numai **elemente descriptive**, cu ajutorul cărora sunt descrise lucruri, fapte ale lumii exterioare ori sunt descrise procese ale vieţii interioare. Tot categoriei

---

[1] V. Dongoroz, *Drept penal*..., p. 162 şi p. 176.

[2] F. Streteanu, *Drept penal. Partea generală*, Ed. Rosetti, Bucureşti, 2003, p. 294.

[3] A. N. Trainin, *op. cit.,* p. 59.

[4] V. Dongoroz, S. Kahane, I. Oancea, I. Fodor, N. Iliescu, C. Bulai, R. Stănoiu, *Explicaţii teoretice ale Codului penal român,* vol. I, ed. a II-a, Ed. Academiei Române şi Ed. All Beck, Bucureşti, 2003, p. 10.

[5] Belling, citat de G. Antoniu, în *Reflecţii*..., p. 12.

elementelor descriptive i-ar aparţine şi noţiunile care exprimă o anumită evaluare cantitativă sau cu valoare cognitivă. De asemenea, ar fi elemente descriptive şi cele care se referă la cerinţe, note caracteristice ale rezultatului ori ale raportului de cauzalitate.

În concepţia modernă, **conţinutul incriminării** trebuie formulat în aşa fel încât să se asigure deschiderea spre lumea valorilor sociale ocrotite de legea penală şi să exprime tendinţele de politică penală legate de acestea[1].

Alături de elementele descriptive, legislaţiile moderne folosesc în conţinuturile de incriminare şi **elemente normative**, adică elemente care pot fi concepute numai prin referire la existenţa unei norme, chiar dacă exprimă relaţii obiective între oameni şi lucruri. De asemenea, în norma de incriminare sunt cuprinse evaluări etico-sociale. Din conţinutul incriminării s-a constatat[2] că nu pot lipsi uneori nici elementele subiective necesare pentru clarificarea elementelor obiective, materiale.

Aceste constatări au determinat examinarea dintr-o perspectivă nouă a conceptelor de **obiectiv şi subiectiv** din conţinutul incriminării. Prin *obiectiv,* autorii moderni nu mai înţeleg, exclusiv, lucruri, fapte, procese, fenomene ale lumii exterioare ci, adesea, acestea se îmbină cu elemente subiective şi cu evaluări normative şi etico-sociale. Unii autori[3] folosesc noţiunea de *obiectiv* între ghilimele, iar alţii[4] consideră că, prin *obiectiv* trebuie să înţelegem tot ceea ce este general valabil.

Viziunea modernă asupra noţiunii de **obiectiv** şi **subiectiv** în conţinutul incriminării a creat posibilitatea abordării într-un alt mod a noţiunilor de intenţie şi culpă. Aceste procese psihice sunt tratate atât ca procese psihice componente ale vinovăţiei, cât şi ca elemente componente ale laturii obiective. Aceste procese pot caracteriza voinţa făptuitorului, orientată spre comiterea de acţiuni susceptibile să aducă atingere valorilor sociale fundamentale, constituind în acest caz elemente personale ale ilicitului şi aparţinând **laturii obiective a conţinutului incriminării**, dar pot caracteriza şi modul de formare a voinţei făptuitorului, exprimând

---

[1] G. Antoniu, *Reflecţii…*, p. 12.

[2] Fiandaca, Musco, citaţi de G. Antoniu, în *Reflecţii…*, p. 12.

[3] G. Antoniu, *Reflecţii…,* p. 13.

[4] Jescheck, citat de G. Antoniu, în *Reflecţii…*, p. 13.

trăsături ale conștiinței acestuia, caz în care aceste procese aparţin vinovăţiei[1].

1.3. Concepția doctrinei penale române cu privire la conținutul de incriminare

În doctrina română, **conţinutul incriminării** este definit ca totalitate a condiţiilor cerute de lege pentru ca o faptă să constituie infracţiune[2]. Într-o asemenea viziune, conţinutul incriminării este definit printr-una din funcţiile acestuia, aceea de a servi ca model legal în raport cu care se evaluează fapta concretă, dacă aceasta constituie sau nu infracţiune. Prin suprapunerea corectă a trăsăturilor faptei concrete peste cele ale modelului legal, se realizează încadrarea juridică corespunzătoare a faptei[3].

În doctrina penală română există **două orientări** în prezentarea elementelor constitutive ale infracţiunii. Într-o primă orientare[4], elementele constitutive ale infracţiunii sunt obiectul, latura obiectivă, subiectul şi latura subiectivă. Într-o altă opinie[5], doar latura obiectivă şi latura subiectivă a infracţiunii sunt elemente constitutive, subiectul şi obiectul fiind factori preexistenţi infracţiunii.

În ceea ce ne priveşte, credem că obiectul şi subiectul infracţiunii sunt elemente indispensabile ale structurii infracţiunii, ca entitate juridică, iar prezenţa lor în conţinutul concret al infracţiunii este esenţială, şi de aceea, fac parte întotdeauna din conţinutul legal al infracţiunii **condiţiile privitoare la obiectul şi subiectul infracţiunii**. Astfel, în cazul în care se săvârşeşte o infracţiune cu subiect activ special, condiţiile privitoare la calitatea specială a subiectului activ al infracţiunii fac parte din conţinutul constitutiv al acesteia.

---

[1] Jescheck, Fiandaca, Musco, citaţi de G. Antoniu, în *Reflecţii...*, p. 13.

[2] M. Basarab, *op. cit.,* vol. I, p. 143; M. Zolyneak, *Drept Penal. Partea generală*, Ed. Fundaţiei Chemarea, Iaşi, 1999, p. 184; C. Mitrache, *op. cit.,* p. 78; V. Dongoroz, *Drept penal...*, p. 211; C. Bulai, *op. cit.,* p. 167.

[3] V. Dongoroz, S. Kahane şi colectiv, *Explicaţii...,* vol. I, p. 99 şi 211.

[4] T. Pop, *Drept penal comparat*. *Partea Generală*, vol. II, Ed. Institutul de Arte Grafice „Ardealul", Cluj, 1923, p. 267; M. Basarab, *op. cit.,* p. 141; V. Pașca, *Drept penal...*, vol. I, p. 232.

[5] V. Dongoroz, *Drept penal...,* p. 202-204; C. Bulai, *op. cit.,* p. 173; C. Mitrache, *op. cit.,* p. 78.